

Helse- og omsorgsdepartementet

Deres ref.: 16/4283

Høringsuttalelse – Forskrift om spesialistutdanning og spesialistgodkjenning for leger og tannleger (spesialistforskriften)

Nasjonal kompetansetjeneste for læring og mestring innen helse (NK LMH) har i oppgave å faglig støtte opp under lærings- og mestringstjenester i kommuner og spesialisthelsetjeneste, gjennom forskning, utvikling og formidling. Vi har tidligere uttalt oss om Helsedirektoratets rapport «*Fremtidens legespesialister. En gjennomgang av legers spesialitetsstruktur og –innhold. IS-2079-2*»¹, samt deltatt på Helsedirektoratets rådslag om felles kompetansemoduler. Dette er vår høringsuttalelse knyttet til spesialistforskriften.

Vi forstår høringsnotatet og forskriftene først og fremst som en tydeliggjøring av ansvar og aktørenes ulike oppgaver, og at myndighet til å beslutte læringsmål delegeres til Helsedirektoratet. Vi vil likevel påpeke og begrunne behovet for kunnskap om lærings- og mestringsfeltet som forskriftsfestede læringsmål.

NK LMH sier seg enige i at læringsmålene skal «innrettes på behovene for tjenester som følge av sykdomsutvikling, fagutvikling, endret pasientrolle og endringer i organisering og hvordan helsetjenestene tilbys» (9.9.1). Vi støtter videre at kommunikasjon, brukermedvirkning og opplæring av pasienter/pårørende nevnes sammen med blant annet helsesystem-kunnskap, forskningsmetodikk, kunnskapshåndtering, kvalitet og pasientsikkerhet og samhandling, som innhold i kompetansemoduler for utdanningsløpet (5.2.). Vi støtter også forskriftsfesting av læringsmålene (9.9.2.).

NK LMH understreker betydningen av at kommunikasjon, brukermedvirkning og opplæring av pasienter/pårørende inngår i de forskriftsfestede innholds krav til kompetansemodulene. Vi har i høringsuttalelse til Helsedirektoratet begrunnet hvorfor slik kunnskap er viktig. Pasientens medvirkning i behandling av egen sykdom må legges til grunn for organisering og gjennomføring av diagnostisering, behandling og oppfølging. Dette er spesielt avgjørende for pasienter med langvarige og sammensatte lidelser, hvor pasienten tilegner seg mye kunnskap om mestring av egne utfordringer og tar en aktiv rolle i behandlingsforløpet. Dette er avgjørende kunnskap for å nå målet om pasientens helsetjeneste. I henhold til aktuell lovgivning vedrørende helsepersonells plikter og pasienter og pårørendes rettigheter, er kunnskap og ferdigheter knyttet til helse, formidling og medvirkning avgjørende.

NK LMH vil tilføye at denne kunnskapen er spesielt viktig ettersom nyutdannede leger ikke kan forventes å ha gjennomgått tilsvarende læringsmål i sin grunnutdanning. Kunnskap om

¹ http://mestring.no/wp-content/uploads/2013/04/hoeringsuttalelse_legers_spesialitetsstruktur_nk_lmh_13102014.pdf

kommunikasjon, brukermedvirkning og opplæring av pasienter/pårørende er ikke nødvendigvis en del av grunnutdanningen ved utenlandske medisinske fakulteter. Kunnskap om brukermedvirkning var ikke en del av grunnutdanningen ved norske medisinske fakulteter før i de aller siste år. Kunnskap om opplæring av pasienter/pårørende er fortsatt for en stor del fraværende også ved norske medisinske fakulteter. Nasjonale brukerundersøkelser har gjentatte ganger vist at pasienter og pårørendes behov for god informasjon knyttet til å mestre helseutfordringer ikke er godt nok ivaretatt. Pasient- og pårørendeopplæring er en av spesialisthelsetjenestens fire hovedoppgaver. Det er derfor avgjørende at denne kunnskapen blir obligatoriske læringsmål, såkalte *skal-krav*, og at disse læringsmålene forskriftsfestes (9.9.2. og 9.9.4.).

Dessverre ser vi at brukermedvirkning ikke er nevnt i oversikten over felles kompetansemoduler i punkt 9.1. Her nevnes blant annet opplæring av pasienter og pårørende, men ikke brukermedvirkning. NK LMH mener at det bør fremkomme av oversikten over kompetansemodulene at brukermedvirkning er et innholdskrav på linje med eksempelvis kommunikasjon, etikk og kvalitetsarbeid. Videre vil NK LMH insistere på at læringsmålene utformes tydelig og enhetlig, med føringer for både kunnskaper og ferdigheter knyttet til målene. Dette er spesielt viktig fordi det kan være utydelig hva henholdsvis Helsedirektoratet og Helse- og omsorgsdepartementet legger i begrepene læring og mestring, og opplæring av pasienter/pårørende. NK LMH bistår gjerne til en begrepsoppyrdding på dette området.

Vi ser videre at departementet har besluttet at myndigheten til å fastsette og endre læringsmålene skal delegeres til Helsedirektoratet, og at nye læringsmål eller endringer av gjeldende læringsmål skal baseres på faglige råd fra Legeforeningens spesialitetskomitéer (9.9.3.). Som nasjonal kompetansetjeneste innen fagområdet brukermedvirkning, læring og mestring ønsker vi å bidra inn i slike endringsprosesser.